

Dlaczego to działa? Odpowiedzialność konstytucyjna w Republice Litewskiej

Projekt ma na celu zbadanie mechanizmów odpowiedzialności konstytucyjnej (*impeachment*) na Litwie, a przez to, zabranie głosu w szerszej debacie na temat odpowiedzialności polityków i najwyższych urzędników za naruszenia konstytucji lub ustaw i sposobów ochrony ustroju demokratycznego.

Zagadnienie to jest interesujące z czterech powodów. Po pierwsze, jest to mechanizm wykorzystywany stosunkowo często. Po drugie, mechanizm ten jest skuteczny. Po trzecie, Litwa jest krajem post-sowieckim, któremu udało się zaimplementować funkcjonujący w praktyce mechanizm odpowiedzialności konstytucyjnej. Zasadniczo nie udało się to innym państwom z dawnego „bloku wschodniego”. Podobnie również państwa, które funkcjonują dłużej jako demokracje wykazują deficyty w skutecznym wykorzystywaniu mechanizmów odpowiedzialności konstytucyjnej. Po czwarte, litewskie doświadczenia w tym przedmiocie mogą stanowić inspirację dla wprowadzenia nowych mechanizmów odpowiedzialności w innych państwach.

W ramach projektu, przy współpracy z litewskimi badaczami, zostaną zrekonstruowane ramy prawne odpowiedzialności konstytucyjnej na Litwie. Podstawowym materiałem badawczym będą litewskie przepisy dotyczące odpowiedzialności konstytucyjnej oraz orzecznictwo w tym zakresie. Analiza norm regulujących to zagadnienie oraz praktyki ich stosowania pozwoli odpowiedzieć na tytułowe pytanie badawcze, tj. „Dlaczego mechanizm odpowiedzialności konstytucyjnej na Litwie działa?”. Ambicją projektu jest określenie zarówno prawnych, jak i pozaprawnych cech litewskiego modelu, który zdecydował o jego skuteczności.

Projekt, chociaż w swej zasadniczej części poświęcony jednemu państwu, pozwoli opisać jeden z kluczowych mechanizmów chroniących demokrację (tzw. *militant democracy*), jak również pozwoli na określenie prawnych i pozaprawnych wymogów skutecznego mechanizmu odpowiedzialności konstytucyjnej.